

УДК 355.233.2:796 (477)

Валентина Свистун,доктор педагогічних наук, професор
Національний університет оборони України, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-7934-023X>**Віталій Поливанюк,**доктор філософії
Національний університет оборони України, м. Київ
<https://orcid.org/0000-0002-4737-1218>
DOI: 10.33099/2617-1775/2024-01/247-258

ПРОБЛЕМА КОРЕЛЯЦІЇ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН З ФУНКЦІЯМИ ОФІЦЕРА – ФАХІВЦЯ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Актуальність проблеми статті полягає в складності та різновекторності посадових функцій офіцерів – фахівців фізичної культури і спорту Збройних сил (далі – ЗС) України, що призводить до нечіткого, неоднозначного з'ясування та визначення сучасного змісту їх військово-професійної, а, найголовніше, – фахової видів підготовки у ВВНЗ.

Виокремлено та обґрунтовано функціональні обов'язки офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту ЗС України, які визначені Статутом внутрішньої служби ЗС України, Професійним стандартом офіцера тактичного рівня ЗС України за спеціалізацією «Фізична культура і спорт в ЗС» та освітньо-професійною програмою офіцера тактичного рівня ЗС України «Фізичне виховання і спорт у ЗС» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Наголошено на тому, що існує значна їх кількість і надзвичайна різноманітність і водночас невизначеність чіткого переліку, наявність різного ступеня узагальнення. Усе це негативно впливає на розроблення змісту навчальних дисциплін, особливо військово-спеціальних чи фахових.

Наголошено на необхідності зосередження уваги на уніфікації функцій офіцерів – фахівців фізичної культури і спорту ЗС України та їх узгодження з відповідною освітньо-професійною програмою підготовки, забезпечення кореляції змісту навчальних дисциплін зі змістом їх функціональних обов'язків.

Ключові слова: офіцер; фахівець з фізичної культури і спорту; функції; професійний стандарт; освітньо-професійна програма; зміст; навчальні дисципліни; кореляція.

Постановка проблеми. Фізична підготовка військовослужбовців є складовою частиною загальної системи навчання та виховання особового складу ЗС України, яка спрямована на забезпечення фізичної підготовленості та готовності особового складу до військово-професійної діяльності зазначено в статті 30 Закону України «Про фізичну культуру і спорт». Відтак фізична підготовка є одним з основних предметів бойової підготовки військ та безпосередньо впливає на рівень боєздатності ЗС України. Досвід участі військовослужбовців ЗС України у війні з російським агресором засвідчив, що їхня професійно-бойова діяльність має різноплановий характер і, не зважаючи на їхню військову спеціальність, їм доводиться виконувати найрізноманітніші бойові завдання в екстремальних умовах зовнішнього середовища: від тривалих бойових чергувань в обмеженому просторі, що супроводжувалися їх нервово-емоційною і фізичною напруженістю та стресом, до здійснення довготривалих

маршів у повному спорядженні, подолання штучних та природних перешкод, виконання вручну великого обсягу фізичних робіт, ведення стрільби з метанням гранат тощо.

Отже, сучасна бойова діяльність військовослужбовців характеризується різноманітністю, напруженістю і специфічністю, значними фізичними і психічними навантаженнями, що, в цілому, зумовлює високі вимоги до психофізичної готовності військовослужбовців – готовності діяти будь-коли та за будь-яких обставин чи навколишніх умов, зазначає К. Пронтенко [10, с. 29].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати численних досліджень переконливо доводять необхідність цілеспрямованої фізичної підготовки військовослужбовців різних видів і родів військ, різних спеціальностей та спеціалізацій. Так, предметом дослідження О. Шевченка є удосконалення професійної працездатності військових фахівців протиповітряної оборони сухопутних військ засобами фізичної підготовки, О. Гусака – формування психофізичної готовності військовослужбовців аеромобільних підрозділів до професійної діяльності у процесі фізичної підготовки, С. Жембровського – методика організації самостійної роботи з фізичної підготовки офіцерів військового управління оперативно-тактичного рівня, О. Чернявського – формування фахової компетентності офіцерського складу ЗС України зі спеціальної фізичної підготовки, С. Федака – фізична підготовка військовослужбовців у період адаптації до військово-професійної діяльності в міжнародних операціях, А. Одерова – обґрунтування тесту фізичної підготовленості військовослужбовців, І. Шлямара – удосконалення спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців механізованих підрозділів Сухопутних військ ЗС України, О. Ролюка – удосконалення фізичної підготовки військовослужбовців розвідників ЗС України засобами військового пентатлону, М. Корчагіна – оптимізація спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців-операторів Повітряних сил у циклі бойового чергування, М. Кузнецова – удосконалення фізичної підготовки кандидатів у підрозділи сил спеціальних операцій ЗС України, Н. Вербина – розвиток професійної витривалості майбутніх магістрів військового управління у процесі оперативно-тактичної підготовки, С. Костіва – розвиток психофізичної витривалості майбутніх професіоналів військового управління у сфері оборони оперативно-тактичного рівня в системі післядипломної освіти тощо.

Особливу увагу науковці (С. Божко, В. Кирпенко, О. Кісілюк, В. Климович, О. Петрачков, А. Петрук, О. Старчук, С. Юр'єв, В. Ягодзінський) приділяють фізичному вихованню та фізичній підготовці курсантів у ВВНЗ, оскільки цілеспрямована фізична підготовка, як зазначає С. Романчук [14, с. 69], значно сприяє формуванню й вдосконаленню їх різноманітних військово-прикладних навичок і вмінь, важливість яких як компонента фізичного стану курсантів, обумовлюється тим, що наявність тієї чи іншої навички у разі потреби уможливорює вирішення конкретних специфічних дій і бойових завдань.

Значним внеском у розвиток педагогічної науки є обґрунтування теоретико-

методологічних та теоретико-методичних засад фізичної підготовки курсантів в докторських дисертаціях С. Романчука і К. Пронтенка. Так, С. Романчук розробив концепцію фізичної підготовки курсантів військових навчальних закладів Сухопутних військ, яка ґрунтується на адаптованих до специфіки загальнопедагогічних і галузевих положеннях, загальних і методичних принципах. Її відмінними рисами є етапність формування фізичної та методичної підготовленості курсантів залежно від етапів підготовки військових фахівців за професійно-орієнтованими дисциплінами, врахування внутрішніх і зовнішніх чинників, які впливають на ефективність фізичної підготовки курсантів – майбутніх офіцерів Сухопутних військ ЗС України [13, с. 5].

Науковою новизною результатів дослідження К. Пронтенка є удосконалення системи підготовки курсантів ВВНЗ – майбутніх офіцерів, командирів та керівників занять із фізичного виховання, яку доцільно розглядати в різних аспектах діяльності (педагогічному, організаторському, медико-біологічному, психологічному, матеріально-технічному) з диференційованим їх використанням на різних етапах навчання курсантів та відповідно до рівня їх підготовленості [10, с. 5].

Як слушно зазначають науковці, систематичність, обов'язковість і свідомі необхідність військовослужбовців у заняттях фізичної підготовки будуть досягнуті проведенням фізичної підготовки фахівцями фізичної підготовки та спорту [5, с. 23], лише фахівець фізичної підготовки у військовій частині є потенційним носієм професійно-прикладної фізичної культури, який впливає на фізичний, психологічний, духовний, інтелектуальний та етичний розвиток військовослужбовців [15, с. 155]. Особливо важливою є ця проблема для сучасних ЗС України, де існує суттєвий попит на кваліфікованих фахівців фізичної підготовки та спорту, здатних якісно спланувати та організувати фізичну підготовку військовослужбовців. Саме тому до професійної компетентності посадових осіб, які відповідають за організацію фізичної підготовки та спорту різних категорій військовослужбовців, висуваються суттєво нові нестандартні чи нетипові вимоги, оскільки вони як офіцери вирішують складні й різнопланові бойові завдання щодо захисту держави.

Відтак, згідно з функціональними обов'язками, які виконує начальник фізичної підготовки та спорту військової частини, він є і офіцером-педагогом, і фахівцем із фізичного виховання і спорту, тобто має місце інтеграція двох спеціальностей – військової й фізичної культури та спорту. У зв'язку з цим, особливої актуальності набувають результати наукових досліджень Д. Погребняка щодо розвитку фахової компетентності начальників фізичної підготовки і спорту військових частин у системі післядипломної освіти [7], І. Белікова щодо формування організаційної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців фізичної культури та спорту ЗС України [1], В. Поливанюка щодо формування у них професійної [8; 17] і Р. Шостака щодо формування управлінських видів компетентності [19]. Проте складність і різновекторність посадових функцій офіцерів – фахівців фізичної культури та спорту ЗС України потребують обґрунтування сучасного змісту їх військово-

професійної, а, найголовніше, – фахової видів підготовки таких фахівців.

Мета статті: здійснити кореляцію змісту навчальних дисциплін з посадовими функціями офіцера – фахівця з фізичної культури і спорту ЗС України та обґрунтувати необхідність уніфікації їхніх функцій.

Методи дослідження. У статті використано методи аналізу літератури з досліджуваної проблеми, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Професія «офіцер» є однією із найскладніших професій у суспільстві, оскільки вимагає від офіцера як суб'єкта професійної діяльності здатності результативно вирішувати військово-професійні завдання в бойових (екстремальних, особливих) умовах. У зв'язку з цим вона пов'язана з ризиком для життя, обмеженим часом на прийняття рішень, містить високий рівень відповідальності як за свої дії, так і за дії підлеглих. Офіцер (з лат. officium – посада) – це особа командного та начальницького складу ЗС, яка має військове офіцерське звання [18, с. 491], тобто його діяльність як військового керівника є невід'ємним і найважливішим компонентом ефективного функціонування будь-якої військової організації.

До таких категорій офіцерів належить начальник фізичної підготовки та спорту військової частини, який є це не просто військовим професіоналом, який виконує фахові завдання щодо організації та управління фізичної підготовки та спорту військовослужбовців у військовій частині, а він, перш за все, начальник відповідної служби. Нині перед ним стоїть завдання не просто забезпечувати необхідний рівень фізичної підготовленості та готовності військовослужбовців, а здійснювати всі організаційні, управлінські, педагогічні та інші заходи для успішного виконання військовими підрозділами поставлених бойових завдань з мінімальними втратами особового складу і військової техніки [7, с. 64].

Офіцер, який отримує вищу військово-професійну освіту за спеціальністю 017 – фізична культура та спорт і водночас спеціалізацію – фізична культура і спорт у ЗС України, насамперед отримує кваліфікацію офіцера тактичної ланки військового управління, тобто він спочатку є суб'єктом на певній ланці військового управління як офіцер, а тільки потім призначається, як правило, начальником фізичної підготовки та спорту в військовій частині та вище, тобто він насамперед реалізує організаційно-управлінські функції як суб'єкт військового управління в військовій частині, а тільки після цього реалізує функції організатора та управлінця педагогічної системи фізичного виховання та спорту військовослужбовців [20].

Відтак специфіка військово-професійної діяльності офіцера – фахівця фізичної культури та спорту ЗС України полягає у реалізації ним *управлінських* функцій і визначається її основним й найбільш загальним завданням – необхідністю організації діяльності інших військовослужбовців для досягнення поставлених цілей.

Нині існує низка наукових підходів до розкриття змісту управлінської діяльності («мікроаналіз управлінської діяльності», емпіричний аналіз, діяльнісно-психологічний аналіз, рольовий і нормативний підходи). Функціональний аналіз управлінської діяльності домінує серед інших підходів і

його сутність полягає в розкритті головних функцій управління суб'єкта управлінської діяльності. Функції – основна категорія управління, оскільки в них об'єднуються принципи, методи, зміст і стиль управлінської діяльності будь-якого керівника у різних сферах діяльності; це узгоджена система якісно подібних завдань, яка спрямована на забезпечення будь-якого важливого аспекту управлінської діяльності [16].

Таким чином, аналіз професійної діяльності переважно проводиться на основі розкриття основних функцій управління, що є найбільш адекватним способом розкриття її змісту.

Відповідно до Статуту внутрішньої служби ЗС України [9] начальник фізичної підготовки та спорту, як начальник служби, керується статтями 82–84 (визначають відповідальність, зобов'язання й права начальника служби бригади), 89 (начальник фізичної підготовки та спорту бригади підпорядковується командирові бригади). На доповнення вимог, викладених у ст. 82–84, начальник фізичної підготовки та спорту бригади відповідає за організацію фізичної підготовки та спорту в бригаді та зобов'язаний:

- здійснювати контроль за фізичною підготовкою та спортивними заходами в підрозділах та за фізичним розвитком особового складу бригади;

- подавати командирам підрозділів бригади допомогу щодо організації та методики проведення всіх заходів з фізичної підготовки та спорту різних категорій військовослужбовців;

- проводити підготовку нештатних спортивних організаторів підрозділів, контролювати їх роботу;

- розробляти плани спортивно-масової роботи бригади, організувати та проводити змагання та інші спортивні заходи, відбирати кандидатів до спортивних команд бригади та керувати їх тренуванням;

- розробляти разом з начальником медичної служби бригади заходи щодо поліпшення фізичного розвитку та стану здоров'я особового складу бригади, запобігання травматизмові на заняттях з фізичної підготовки та спорту, брати участь у їх проведенні;

- оформляти документацію для присвоєння військовослужбовцям бригади спортивних розрядів і звань, суддівських категорій та для нагородження їх спортивними нагрудними знаками; вести облік результатів фізичної підготовки та спорту військовослужбовців у бригаді.

Одним з основних документів щодо підготовки фахівців з фізичної культури та спорту ЗС України є Професійний стандарт офіцера тактичного рівня ЗС України за спеціалізацією «Фізична культура і спорт в ЗС», який затверджений начальником Головного управління доктрини та підготовки Генерального штабу ЗС України 30.12.2020 року та погоджений із начальником департаменту військової освіти та науки МОУ [11]. Згідно з ним, офіцер – фахівець фізичної культури та спорту ЗС України може виконувати функціональні обов'язки на посаді начальника фізичної підготовки та спорту військової частини, командира взводу спортивного підрозділу, командира спортивної роти, начальника (заступника начальника) закладу фізичної

культури та спорту Міністерства оборони України, викладача кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки та спорту ВВНЗ (ВНП ЗВО) тощо.

Згідно з Класифікатором професій, код та назва професії офіцера – фахівця фізичної культури та спорту ЗС України – 5164 Інструктор з фізичної підготовки та спорту (військова служба) [3, с. 8]. Поліфункціональність «інструктора з фізичної підготовки та спорту (військова служба)» визначається його службовими (бойовими) функціями, а саме: *загальновійськовими, тактичними, військово-спеціальними, адміністративно-управлінськими, психолого-педагогічними* [11]. А відповідно до освітньо-професійної програми офіцер тактичної ланки управління як суб'єкт військового управління має володіти визначеними військово-професійними здатностями [6].

У зв'язку з цим, як слушно зазначає О. Кувшинов, розроблення освітніх програм підготовки військових фахівців фізичної підготовки та спорту має певні особливості. До переліку навчальних дисциплін циклу їх загальної та професійної підготовки включаються окремі навчальні дисципліни військово-професійного спрямування. Перелік навчальних дисциплін циклу професійної підготовки військового фахівця фізичної підготовки та спорту за спеціалізацією та їх зміст визначається залежно від військово-облікової спеціальності, службових функцій за посадою. Ці навчальні дисципліни мають забезпечити формування фахової компетентності, що визначені у професійному стандарті вищої військової освіти відповідної військово-облікової спеціальності [4, с. 165-167].

Функції начальника фізичної підготовки та спорту, відповідно до видів забезпечення фізичної підготовки військовослужбовців, детально описано у навчальному посібнику «Забезпечення фізичної підготовки військовослужбовців» [2]. Так, у параграфі щодо *матеріально-технічного* забезпечення фізичної підготовки у військовій частині зазначено, що «начальник фізичної підготовки зобов'язаний розробляти план ремонту та удосконалення навчально-спортивної бази, брати участь у складанні заявок на спортивне майно та інвентар для забезпечення фізичної підготовки, контролювати їх розподіл та цільове призначення» [2, с. 5], а також він «повинен: складати план будівництва, ремонту об'єктів та їх матеріально-технічного забезпечення; виготовляти робочі схеми спортивного спорядження, тренажерів, перешкод тощо із зазначенням розмірів та особливостей їх устрою; здійснювати розрахунок необхідної кількості особового складу, спеціалістів (зварювальників, будівельників, столярів тощо), необхідних будівельних матеріалів та забезпечувати їх заготівлю; складати графік виконання робіт за днями із зазначенням термінів початку та завершення будівництва; контролювати якість виконуваних робіт, правильність встановлення снарядів, виконання технологій та правил техніки безпеки; після завершення робіт брати участь в роботі комісії з приймання спортивних споруд в експлуатацію, завести формуляри на побудовані об'єкти та скласти акти на списання використаних матеріалів» [2, с. 9].

У Проєкті освітньо-професійної програми (далі – ОПП) офіцера тактичного рівня ЗС України за спеціалізацією «Фізичне виховання і спорт у ЗС» [6] передбачена військово-спеціальна компетентність (ВСК): «ВСК3. Здатність застосовувати знання з технології розробки проєктів спортивних об'єктів, їх експлуатації та обслуговування» та програмний результат навчання (РН) військово-спеціальної підготовки: «РНвс5. Знати вимоги щодо заходів із планування, організації та проведення будівництва, ремонту та експлуатації спортивних споруд».

Згідно з «Матрицею відповідності програмних компетентностей...» і з «Матрицею забезпечення програмних результатів навчання компонентам освітньої програми «Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах»» [6] ВСК3 опановується і РНвс5 набувається під час вивчення навчальної дисципліни «Теорія та організація фізичної підготовки військ» (вибіркова), тема 9 «Види забезпечення фізичної підготовки» [12]. Усього 8 годин (лекції – 4 год, семінари – 4 год), які забезпечують формування здатності застосовувати знання з технології розроблення проєктів спортивних об'єктів, їх експлуатації й обслуговування.

Щодо назви навчальної дисципліни, то, на нашу думку, вона має бути більш коректною, наприклад «Теорія і практика організації фізичної підготовки військ» чи «Теорія організації фізичної підготовки військ», оскільки «теорія та організація» – це некоректне поєднання понять.

В описі *фінансового* забезпечення фізичної підготовки «начальник фізичної підготовки та спорту військової частини (ВВНЗ) у процесі фінансового планування відповідно до своїх повноважень зобов'язаний: визначати та обґрунтовувати потребу в коштах на наступний бюджетний рік, обсяги надходжень від господарської діяльності, напрями їх використання та складати відповідні розрахунки за напрямами своєї діяльності; розробляти плани своєї діяльності у межах доведених обсягів видатків відповідно до завдань та функцій, визначених нормативно-правовими актами, виходячи з необхідності досягнення конкретних результатів за бюджетний кошт; спільно з начальником фінансового органу вживати необхідних заходів для своєчасного та повного отримання передбачених затвердженими кошторисами бюджетних асигнувань від ЗФО та служб забезпечення органів військового управління для виконання запланованих заходів; забезпечувати своєчасне, законне, цільове та ефективне використання коштів, виділених у їх розпорядження; відповідно до повноважень брати участь у складанні звітів про використання коштів за окремими статтями (видами) витрат за кошторисом» [2, с. 31].

У Проєкті ОПП офіцера тактичного рівня ЗС України за спеціалізацією «Фізичне виховання і спорт у ЗС» [6] відсутні програмні компетентність і результат, що необхідні для виконання функцій щодо *фінансового* забезпечення фізичної підготовки. Проте у вибіркового блоці 2 ОПП передбачена навчальна дисципліна загальної підготовки (за вибором курсанта) – «Основи економічної та фінансової діяльності в фізичній культурі та спорті» (4 кредити). У робочій програмі навчальної дисципліни «Теорія та організація фізичної підготовки військ», в темі 9 «Види забезпечення фізичної підготовки» також передбачено:

2 лекції (4 год) та 3 семінари (6 год)

Щодо *методичного* забезпечення фізичної підготовки зазначається, що «розроблення рекомендацій, спрямованих на поліпшення фізичної підготовки військовослужбовців, забезпечення керівників фізичної підготовки необхідними методичними посібниками здійснюється силами начальника фізичної підготовки військової частини (ВВНЗ) і спеціалістів військово-медичної служби. ... Розроблення здійснює начальник фізичної підготовки частини у вигляді обґрунтованих доповідей і пропозицій командуванню частини або документів, методичних рекомендацій та розробок для керівників фізичної підготовки. ... Необхідними методичними посібниками керівників фізичної підготовки забезпечують начальник фізичної підготовки, офіцери управління частини, начальники служб, начальники фізичної підготовки вищих штабів тощо» [2, с. 57].

В. Ягупов вважає, що офіцер, який отримує вищу військово-професійну освіту за спеціальністю 017 – фізична культура та спорт і водночас спеціалізацію – фізична культура і спорт у ЗС України має таку формулу звання «офіцер-педагог»: класифікація офіцера тактичної ланки управління + педагогічна підготовка як фахівця фізичної культури та спорту в ЗС України + військово-педагогічна практика + знання англійської чи іншої іноземної мови [20].

У Проєкті ОПП офіцера тактичного рівня ЗС України за спеціалізацією «Фізичне виховання і спорт у ЗС» [6] спеціальною (фаховою, предметною) компетентністю (СК) є «СК10. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури та спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми», військово-спеціальними компетентностями (ВСК) за спеціалізацією є «ВСК5. Здатність організовувати та проводити навчально-тренувальні заняття та змагання з військово-прикладних видів спорту» та «ВСК6. Здатність організовувати та проводити основні форми фізичної підготовки, підтримувати високу фізичну підготовленість особового складу». Програмними результатами навчання (РН) загальної та професійної підготовки є «РН7. Здійснювати навчання руховим діям та розвиток рухових якостей людини в умовах різних форм організації занять фізичними вправами», «РН17. Знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини», військово-спеціальної підготовки – «РНвс7. Володіти методикою проведення навчально-тренувальних та інших видів занять» й «РНвс8. Володіти методикою проведення навчально-тренувальних занять і змагань із військово-прикладних видів спорту». Для забезпечення зазначених компетентностей і результатів навчання в ОПП передбачено такі навчальні дисципліни як: «Теорія і методика фізичного виховання» (6 кредитів), «Гімнастика та методика її викладання» (6 кредитів), «Спортивні ігри та методика їх викладання» (8 кредитів), «Плавання та методика його викладання» (6 кредитів), «Лижний спорт та методика його викладання» (4 кредити), «Військова педагогіка та психологія» (4 кредити) тощо. На нашу думку, важливою навчальною дисципліною є «Військова педагогіка та психологія (у т.ч. лідерство)», результатом опанування якої є

здатність використовувати психолого-педагогічні знання щодо управління процесом фізичного вдосконалення військовослужбовців ЗС. У зв'язку з цим лише 4 кредити на вивчення військової педагогіки та психології (по 2 кредити) дещо замало у порівнянні з іншими навчальними дисциплінами, на вивчення яких заплановано по 6 і 8 кредитів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, зміст професійної діяльності фахівців із фізичної культури та спорту ЗС України має ґрунтуватися, на нашу думку, на системі їхніх основних посадових функцій, яка потребує цілісності й узагальнення, оскільки існує велика кількість і надзвичайна їх різноманітність, невизначеність їх чіткого переліку, різний ступінь їх узагальнення, тобто більш загальна функція може включати низку більш часткових.

З'ясовано, що всі функції тісно взаємопов'язані та ніби «взаємопроникають» одна в одну, й тому їх важко чітко розмежувати, в діяльності фахівців з фізичної культури та спорту ЗС України об'єктивно існують і базові («первинні») функції, і функції, похідні від них («вторинні»), склад і ступінь вираження функцій залежать від змісту конкретної діяльності та, особливо, від ієрархічного положення фахівця з фізичної культури та спорту ЗС України.

У зв'язку з цим необхідно узагальнити, систематизувати й класифікувати функції фахівця з фізичної культури та спорту ЗС України. Оскільки зміст його професійної діяльності визначає основні напрями його підготовки й потребує реалізації таких завдань:

- узгодження змісту (функцій) професійної діяльності фахівця з фізичної культури та спорту ЗС України з освітньо-професійною програмою їх підготовки;
- корелювання змісту навчальних дисциплін зі змістом посадових функцій фахівця з фізичної культури та спорту ЗС України тощо.

Подальших наукових розвідок потребують методологічні, теоретичні й методичні засади формування професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців з фізичної культури та спорту ЗС України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беліков І. О. Формування організаційної компетентності у майбутніх фахівців із фізичної культури і спорту Збройних Сил України : дис. д-ра філософії : 011 – «Освітні, педагогічні науки». Київ, 2023. 309 с.
2. Забезпечення фізичної підготовки військовослужбовців : навч. посіб. Київ : НУОУ, 2016. 88 с.
3. Зміна № 11 ДК 003:2010 Класифікатор професій : видання офіційне : наказ Мін-ва економіки України від 29 грудня 2022 року № 5573. Київ : Мінекономіки, 2022. С. 8.
4. Кувшинов О. В. Особливості розробки стандартів вищої освіти для військових фахівців фізичної підготовки і спорту. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 29-30 лист. 2017 р.). Київ : НУОУ, 2017. С. 165–167.
5. Ольховий О. М., Фіногенов Ю. С., Бойко С. С., Чічкан О. М. Експериментальна модель організації фізичної підготовки у Збройних Силах України. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України* : тези IV міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19 лист. 2020 р.). Київ : НУОУ, 2020. С. 21–23.

6. Освітньо-професійна програма офіцера тактичного рівня збройних сил України «Фізичне виховання і спорт у Збройних Силах» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/project-onp-b-fks-23.pdf>.

7. Погребняк Д. В. Розвиток фахової компетентності начальників фізичної підготовки і спорту військових частин у системі післядипломної освіти: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2021. 317 с.

8. Поливанюк В.В. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту Збройних сил України : дис. д-ра філософії : 011 – «Освітні, педагогічні науки». Київ, 2023. 350 с.

9. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України (зі змінами). Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#n431>.

10. Пронтенко К. В. Теоретичні і методичні засади навчання гирьового спорту курсантів військових закладів вищої освіти у процесі фізичного виховання : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. Київ, 2018. 42 с.

11. Професійний стандарт офіцера тактичного рівня Збройних сил України. Спеціалізація «Фізичне виховання і спорт Збройних сил» (ВОС 320100): затв. нач. Гол. упр-ня доктр. та підг. ГШ ЗСУ від 30.12.20 р. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/profesiinyi-standart-017-2020.pdf> (дата звернення: 18.01.2023).

12. Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та організація ОФП_2019.doc (nuou.org.ua).

13. Романчук С. В. Теоретико-методологічні засади фізичної підготовки курсантів військових навчальних закладів Сухопутних військ Збройних сил України : автореф. дис... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Львів, 2013. 38 с.

14. Романчук С. В. Фізична підготовка курсантів військових навчальних закладів Сухопутних військ Збройних Сил України : монографія. Львів : АСВ, 2012. 367 с.

15. Романюк О. А., Горбач О. О., Івченко А. О. Особливості формування професійної компетентності майбутніх фахівців фізичної підготовки і спорту. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України* : тези IV міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19 лист. 2020 р.). Київ : НУОУ, 2020. С. 154–158.

16. Свистун В. І. Управлінська діяльність сучасного фахівця в сільському господарстві: поняття, особливості і зміст. *Науковий вісник НАУ*. 2006. Вип. 100. С. 341–351.

17. Свистун В. І., Поливанюк В. В. Педагогічне моделювання формування професійної компетентності майбутніх офіцерів – фахівців із фізичної культури і спорту Збройних сил України: монографія «*Higher education in Ukraine (1991–2023): traditions, transformations, challenges, and prospects*» : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. 264 р. С. 210-227. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-368-2-12>

18. Словник іншомовних слів. Київ. 1977. 775 с.

19. Шостак Р. Г. Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту Збройних Сил України : дис. д-ра філософії : 011 – «Освітні, педагогічні науки». Київ, 2023. 330 с.

20. Ягупов В. В. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх офіцерів – фахівців фізичного виховання та спорту Збройних Сил України. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 24 лист. 2023 р.); НУОУ імені Івана Черняхівського. К.: НУОУ, 2023. С. 60–67.

REFERENCES

1. Bielikov I. O. Formuvannia orhanizatsiinoi kompetentnosti u maibutnikh fakhivtsiv iz fizychnoi kultury i sportu Zbroinykh Syl Ukrainy :dys. d-ra filosofii : 011 – «Osvitni, pedahohichni nauky». Kyiv, 2023. 309 s.

2. Zabezpechennia fizychnoi pidhotovky viiskovosluzhbovtiv : navch. posib. Kyiv : NUOU, 2016. 88 s.
3. Zmina № 11 DK 003:2010 Klasyfikator profesii : vydannia ofitsiine : nakaz Min-va ekonomiky Ukrainy vid 29 hrudnia 2022 roku №5573. Kyiv : Minekonomiky, 2022. S. 8.
4. Kuvshynov O. V. Osoblyvosti rozrobky standartiv vyshchoi osvity dlia viiskovykh fakhivtsiv fizychnoi pidhotovky i sportu. Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku fizychnoi pidhotovky ta sportu Zbroinykh Syl Ukrainy, pravookhoronnykh orhaniv, riatuvalnykh ta inshykh spetsialnykh sluzhb na shliakhu yevroatlantychnoi intehratsii Ukrainy : materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 29-30 lyst. 2017 r.). Kyiv : NUOU, 2017. S. 165-167.
5. Olkhovyi O. M., Finohenov Yu. S., Boiko S. S., Chichkan O. M. Eksperymentalna model orhanizatsii fizychnoi pidhotovky u Zbroinykh Sylakh Ukrainy. Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku fizychnoi pidhotovky ta sportu Zbroinykh Syl Ukrainy, pravookhoronnykh orhaniv, riatuvalnykh ta inshykh spetsialnykh sluzhb na shliakhu yevroatlantychnoi intehratsii Ukrainy : tezy IV mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 19 lyst. 2020 r.). Kyiv : NUOU, 2020. S. 21-23.
6. Osvitno-profesiina prohrama ofitsera taktychnoho rivnia zbroinykh syl Ukrainy «Fizyчне vykhovannia i sport u Zbroinykh Sylakh» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/project-onp-b-fks-23.pdf>.
7. Pohrebniak D. V. Rozvytok fakhovoi kompetentnosti nachalnykiv fizychnoi pidhotovky i sportu viiskovykh chastyn u systemi pisliadyplomnoi osvity: dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Kyiv, 2021. 317 s.
8. Polyvaniuk V.V. Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi kultury i sportu Zbroinykh syl Ukrainy : dys. d-ra filosofii : 011 – «Osvitni, pedahohichni nauky». Kyiv, 2023. 350 s.
9. Pro Statut vnutrishnoi sluzhby Zbroinykh Syl Ukrainy : Zakon Ukrainy (zi zminamy). Elektronnyi resurs. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#n431>.
10. Prontenko K. V. Teoretychni i metodychni zasady navchannia hyrovoho sportu kursantiv viiskovykh zakladiv vyshchoi osvity u protsesi fizychnoho vykhovannia : avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.02. Kyiv, 2018. 42 s.
11. Profesiinyi standart ofitsera taktychnoho rivnia Zbroinykh syl Ukrainy. Spetsializatsiia «Fizyчне vykhovannia i sport Zbroinykh syl» (VOS 320100): zatv. nach. Hol. upr-nia doktr. ta pidh. HSh ZSU vid 30.12.20 r. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/profesiinyi-standart-017-2020.pdf> (data zvernennia: 18.01.2023).
12. Robocha prohrama navchalnoi dystsypliny «Teoriia ta orhanizatsiia OFP_2019.doc (nuou.org.ua).
13. Romanchuk S. V. Teoretyko-metodolohichni zasady fizychnoi pidhotovky kursantiv viiskovykh navchalnykh zakladiv Sukhoputnykh viisk Zbroinykh syl Ukrainy : avtoref. dys... d-ra nauk z fiz. vykhovannia i sportu : 24.00.02. Lviv, 2013. 38 s.
14. Romanchuk S. V. Fizychna pidhotovka kursantiv viiskovykh navchalnykh zakladiv Sukhoputnykh viisk Zbroinykh Syl Ukrainy : monohrafiia. Lviv : ASV, 2012. 367 s.
15. Romaniuk O. A., Horbach O. O., Ivchenko A. O. Osoblyvosti formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv fizychnoi pidhotovky i sportu. Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku fizychnoi pidhotovky ta sportu Zbroinykh Syl Ukrainy, pravookhoronnykh orhaniv, riatuvalnykh ta inshykh spetsialnykh sluzhb na shliakhu yevroatlantychnoi intehratsii Ukrainy : tezy IV mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 19 lyst. 2020 r.). Kyiv : NUOU, 2020. S. 154-158.
16. Svystun V. I. Upravlinska diialnist suchasnoho fakhivtsia v silskomu gospodarstvi: poniattia, osoblyvosti i zmist. Naukovyi visnyk NAU. 2006. Vyp. 100. S. 341–351.
17. Svystun V. I., Polyvaniuk V. V. Pedahohichne modeliuвання formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv – fakhivtsiv iz fizychnoi kultury i sportu Zbroinykh syl Ukrainy: monohrafiia «Higher education in Ukraine (1991–2023): traditions, transformations, challenges, and prospects» : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. 264 p. S. 210-227. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-368-2-12>
18. Slovnnyk inshomovnykh sliv. Kyiv. 1977. 775 s.

19. Shostak R. H. Formuvannia upravlinskoï kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi kultury i sportu Zbroinykh Syl Ukrainy : dys. d-ra filosofii : 011 – «Osvitni, pedahohichni nauky». Kyiv, 2023. 330 s.

20. Iahupov V. V. Profesiino-pedahohichna pidhotovka maibutnikh ofitseriv – fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia ta sportu Zbroinykh Syl Ukrainy. Suchasni tendentsii ta perspektyvy rozvytku fizychnoi pidhotovky ta sportu Zbroinykh Syl Ukrainy, pravookhoronnykh orhaniv, riatuvalnykh ta inshykh spetsialnykh sluzhb na shliakhu yevroatlantychnoi intehtratsii Ukrainy: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 24 lyst. 2023 r.); NUOU imeni Ivana Cherniakhovskoho. K.: NUOU, 2023. S. 60–67.

SUMMARY

Valentyna Svystun,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
National Defence University of Ukraine, Kyiv

Vitalii Polyvaniuk,

PhD in Education
National Defence University of Ukraine, Kyiv

The problem of correlation of the content of the course disciplines with the functions of the officer - specialist in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine

Introduction. *Physical training of military personnel is part of the general system of training and education of personnel of the Armed Forces of Ukraine, which is aimed at ensuring the physical fitness and readiness of personnel for military and professional activities. Therefore, physical training is one of the main subjects of military training and other manifestations of the level of combat capability of the Armed Forces of Ukraine.*

Purpose. *Correlate the content of educational disciplines with the job functions of an officer - a specialist in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine and justify the need to unify their functions.*

Methods. *The article uses the methods of literature analysis on the researched problem, induction, deduction, comparison, and generalization.*

Results. *The functional duties of the officers - specialists in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine, which are defined by the governing documents, have been identified and substantiated. It was emphasized the need to focus attention on the unification of the functions of officers - specialists in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine and their coordination with the appropriate educational and professional training program, ensuring the correlation of the content of educational disciplines with the content of their functional duties.*

Originality. *It lies in the complexity and variety of job functions of officers - physical culture and sports specialists of the Armed Forces of Ukraine, which leads to unclear, ambiguous clarification and definition of the modern content of their military-professional, and, most importantly, professional types of training in higher military educational institutions.*

Conclusion. *The article defines that the content of the professional activity of specialists in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine should be based on the system of their main job functions, which requires integrity and generalization, since there is a large number and extraordinary variety of them, the uncertainty of their clear list, different degrees of their generalization, that is, a more general function may include a number of more partial ones. Methodological, theoretical and methodical foundations of the formation of professional competence of future officers - specialists in physical culture and sports of the Armed Forces of Ukraine need further scientific research.*

Key words: *officer; specialist in physical culture and sports; functions; professional standard; educational and professional program; content; educational disciplines; correlation.*